

ความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
The Needs for Developing the Competence of Early Childhood Teachers
in Schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5

นงนุช นามวิชิต¹ และ วิเชียร รุ้ยยืนยง²

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ^{1,2}

Nongnoot Namwichit¹ and Wichian Rooyuenyong²

Northeastern University^{1,2}

Corresponding Author, Email: nongnuch.nam30@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ สมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 339 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตรทาร์ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 0.05 ด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าอัตราส่วนความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Index of Consistency: IOC) ในภาพรวมอยู่ที่ 0.81 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.993 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ สมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เรียงลำดับความสำคัญ เป็นดังนี้ ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูง

* ได้รับบทความ: 19 มีนาคม 2568; แก้ไขบทความ: 9 ธันวาคม 2568; ตอปรับตีพิมพ์: 13 ธันวาคม 2568

ที่สุด คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการในชั้นเรียน รองลงมาคือ ความสามารถในการบริหารจัดการชั้นเรียน และการออกแบบแผนการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ ตามลำดับ

คำสำคัญ: สมรรถนะ; ครูปฐมวัย; การพัฒนา

Abstract

This study aimed to 1) study the current situation, the desirable condition of competency of early childhood teachers in schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5, and 2) study the needs for developing competency of early childhood teachers in schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5. The sample group consisted of 339 school administrators and teachers under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5. The sample size was calculated using Taro Yamane formula (Taro Yamane, 1973) at a sampling error level of 0.05, using school-based stratified random sampling method. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with content validity (Index of Consistency: IOC) of 0.81 and a reliability of 0.993. The statistics used to analyze data comprised frequency, percentage, mean, standard deviation, and PNI Modified Index.

The study results were found that:

1. The current situation and the desirable condition of competency of early childhood teachers in schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5, in overall, were rated at a high level. The overall desirable condition was rated at the highest level.

2. The needs for developing competency of early childhood teachers in schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5, ranked in order of importance were as follows: The aspect with the highest need was curriculum and classroom management, followed by the ability to manage classroom and consistent and systematic learning plan design, respectively.

Keywords: Competency; Early Childhood Teachers; Development

บทนำ

พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พุทธศักราช 2562 กำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการที่รอบด้าน การศึกษาที่เป็นระบบและเสมอภาค รวมถึงการเตรียมความพร้อมสู่ระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562 : 5-7, 12-14) นอกจากนี้ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ยังเน้นการพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบองค์รวมที่สอดคล้องกับธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ขณะเดียวกัน พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 48 กำหนดให้ครูต้องปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันพบว่าครูปฐมวัยประสบปัญหาด้านความรู้และทักษะที่ทันสมัย เช่น การจัดกิจกรรมที่เหมาะสม การใช้สื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ และการบูรณาการเทคโนโลยีในห้องเรียน นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร งบประมาณ และโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพ ขณะที่ภาระงานที่มากเกินไปส่งผลให้ครูมีเวลาจำกัดในการเตรียมการเรียนการสอนและพัฒนาตนเอง ปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและความหลากหลายของผู้เรียนยังเป็นความท้าทายสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีโรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัย จำนวน 239 แห่ง มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องรวม 2,217 คน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคศตวรรษที่ 21 การศึกษาสมรรถนะครูปฐมวัยในพื้นที่นี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งให้แก่การศึกษาไทย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูปฐมวัยให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายด้านบุคลากร และยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กและสังคมในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ สมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 232 คน และครู จำนวน 1,985 คน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่เปิดสอนระดับปฐมวัย รวมทั้งสิ้น 2,217 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาดังกล่าว จำนวน 339 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูปฐมวัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยมีค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.66–1.00 และค่า IOC รวมเท่ากับ 0.81

ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) จากการทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.993

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามทั้งในรูปแบบเอกสาร และแบบออนไลน์ (Google Form) และนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นโดยใช้ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{modified}) ตามแนวคิดของสุวิมล ว่องวานิช (2562) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย

$$PNI_{modified} = (I-D)/D$$

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

1.1 สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้, ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน, หลักสูตรและการจัดการในชั้นเรียน, ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการประเมินพัฒนาการ ตามลำดับ

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดการในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้, ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน, ด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ, ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการประเมินพัฒนาการ ตามลำดับ

2. ความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เรียงลำดับความสำคัญ เป็นดังนี้ ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการในชั้นเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ การออกแบบหลักสูตรที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รองลงมาคือ ความสามารถในการบริหารจัดการชั้นเรียน และการออกแบบแผนการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ ตามลำดับ

ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รองลงมาคือ สมรรถนะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนองความต้องการแต่ละบุคคล, สมรรถนะในการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย และทักษะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามลำดับ

ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ การให้บริการชุมชนได้เข้ามาใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือ การประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้, การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ, การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก และการสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรอื่นๆ ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาตนเอง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ มีความเป็นผู้นำ, การสร้างเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มคุณภาพงาน, การพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้เพื่อพัฒนาตนเอง ตามลำดับ

ด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม รองลงมาคือ การเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้เรียน, การประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม, การประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู และมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ตามลำดับ

ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการประเมินพัฒนาการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ ความรู้ในพัฒนาการและการเจริญเติบโตเด็กปฐมวัย รองลงมาคือ ทักษะความสามารถในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย, ความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กปฐมวัย, การคำนึงถึงพัฒนาการความแตกต่างระหว่างบุคคล, ความสามารถในการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และความเข้าใจในพัฒนาการและการเจริญเติบโตเด็กปฐมวัย ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

1.1 สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้ครูปฐมวัยแบบอย่างที่ดีต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ

มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพและด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม ครูปฐมวัยจึงถือได้ว่าเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยใจของความเป็นครูอย่างสุดกำลังความสามารถ ประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับสายรุ้ง เหล็กแปง (2561) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสมรรถนะครูปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะครูปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะหลัก 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู และยังสอดคล้องกับ สุพรรณิ คะหางค์ (2565) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันสมรรถนะครูปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะด้านคุณลักษณะ ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดการในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากการออกแบบหลักสูตรที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมไปถึงความรู้ความเข้าใจในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรและด้านการออกแบบแผนการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบเป็นตัวกำหนดทิศทางของกระบวนการจัดการเรียนรู้ จึงมีความประสงค์ที่ต้องการให้ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก พัฒนาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายเหมาะสม อันจะนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ธนันทยา พิลางาม (2565 : 61-78) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า สามารถจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 2 คือ จริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ และลำดับที่ 3 คือ การบริหารจัดการชั้นเรียน โดยได้กล่าวเพิ่มเติมว่าในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารสูตรและการจัดการเรียนรู้ ควรพัฒนาครูให้สามารถนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมด้านการประเมินการเรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ด้านการประเมินที่หลากหลายรูปแบบ สามารถนำมาปรับใช้ได้ตามการประเมินตามสภาพจริงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่งเสริมครูให้เข้าใจกระบวนการจัดเก็บ

เอกสารอย่างเป็นระบบ การจัดบันทึกพัฒนาการต่าง ๆ รวบรวมข้อมูลทำการประเมินได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งต้นเทอม กลางเทอม ปลายเทอม เพื่อทำการประเมินและนำผลการประเมินไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมครูให้กระตุ้นเด็กให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการต่าง ๆ สังเกต พฤติกรรมและจัดบันทึกพัฒนาการในด้านต่างๆ ของเด็กอย่างเป็นระบบ พัฒนาครูให้ออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวางแผนจัดทำโครงร่างกิจกรรมการเรียนรู้ให้หลากหลาย และ เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้รวมถึงสามารถทำเครื่องมือเฝ้าติดตาม หรือ สามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ อายุและเหมาะสมกับแต่ละคน

2. ความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2.1 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมค่าดัชนีความต้องการจำเป็น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.28 สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ 1. หลักสูตรและการจัดการในชั้นเรียน 2. การจัด ประสพการณ์การเรียนรู้ 3. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน 4. การพัฒนาดตนเอง 5. คุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ และ 6. การประเมินพัฒนาการ และเมื่อพิจารณาด้าน ที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการในชั้นเรียน ซึ่งมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.30 ทั้งนี้ในเรื่องของการออกแบบหลักสูตรที่คำนึงถึงความแตก ต่างระหว่างบุคคลและความสามารถในการบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นเรื่องที่จะต้องมีการพัฒนาอย่าง เร่งด่วน ซึ่งครูปฐมวัยจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรเป็นพื้นฐานที่จะกำหนดทิศทางของ การปฏิบัติงาน สามารถสร้างและพัฒนาหลักสูตร ออกแบบและจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก ปฐมวัยโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมไปถึงความสามารถในการบริหารจัดการชั้นเรียนที่ จะต้องสามารถจัดการเรียนรู้และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และ สติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาภรณ์ หนองบัว (2565) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนา สมรรถนะครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ซึ่งพบว่า ความต้อง การจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย เรียงตามความต้องการจำเป็นลำดับแรกไปหาลำดับสุดท้าย ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 2) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดประสพการณ์การเรียนรู้ 3) ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาดตนเอง และ 5) ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับ สิริรัศมี พรหมทะสาร และธีระวัฒน์ มอนโรสง (2566 : 65-78) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัย

ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พบว่า ระดับความเป็นไปได้ของแนวทางแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า รายการที่มีความเป็นไปได้สูงที่สุดคือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน, ด้านการพัฒนาผู้เรียน, ด้านภาวะผู้นำครู, ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านการวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของของสมรรถนะครูปฐมวัยด้านการประเมินพัฒนาการมีระดับปฏิบัติน้อยที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา เป็นข้อมูลพื้นฐานในการยกระดับกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

1.2 เนื่องจากสมรรถนะของครูปฐมวัยด้านที่มีสภาพที่พึงประสงค์เฉลี่ยสูงที่สุดและด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการในชั้นเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ควรส่งเสริมการพัฒนาครูปฐมวัยให้มีความรู้ ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ออกแบบแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมไปถึงการให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย เพื่อต่อยอดงานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูปฐมวัยให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การเน้นด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับชุมชน การพัฒนาตนเอง คุณธรรมจริยธรรม และการประเมินพัฒนาการ จะช่วยให้ครูสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างเต็มศักยภาพ ผู้วิจัยสังเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลแล้วสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ธนันท์ยา พิลางาม. (2565). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดหนองคาย. *Journal of Modern Learning Development*, 7(10), 61-78. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/257370>
- ปรียาภรณ์ หนองบัว. (2565). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พุทธศักราช 2562. (2562, 30 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 136 ตอนที่ 56 ก. หน้า 5-7, 12-14.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2550). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2553). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. มหาสารคาม: ภาควิชาวัดผลและการวิจัย การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุพรรณิ คะหางค์. (2565). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สิริวัตรมี พรหมทะสาร และธีระวัฒน์ มอนโรสง. (2566). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. *วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 5(1), 65-78. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jmli/article/view/259674>
- สายรุ้ง เหล็กแปง. (2561). การศึกษาสมรรถนะครูปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.